

כתבה בלעדית של שליח העולם הזה

את המוניהם. כשזה לא עזר, נעו הטאנקים קדימה, פילסו לעצמם דרך בין המוניהם. שני גברים נרמסו עד מות תחת השרשרת. רות. רבים מאוד נפצעו, מהם פצועים קשה. ההמוני לא נשאר חייב. התפתח קרב-רחוב. הצ'כים הציתו שלושה טאנקים רוסיים. עשו סמיך ושמן היתמר בכיכר. הדבר עורר השתוללות. הטאנקים ירו ב תותחיהם, ללא כל הגיון או סדר, לעבר ה מויואן הלאומי הצ'כוסלובאקי. במלון יאזטה, השוכן באותה כיכר, גורשו הזרים הסקרניים, שהצטופפו ליד החלונות, בעזרת אש-מיקלעים שוטפת.

★ ★ ★

בשעה עשר טילפנו לחברת-התעופה סוויסאר משגרירות שווייץ, כי חברה זו נהנית מקשר-הטלקס היחידי בפראג עם בירת-שווייץ. הרוסים פתחו באש על בניין השגרירות שלנו, הודיע השגריר לברן, "מה עלינו לעשות?" להפתעת כל העם, המשיך בינתיים ראיו פראג לפעול. לפני כל שידור בישרו קרייז גיבס: "כאן תחנת-השידור של ממשלת צ'כר סלובקיה התוקפת."

עד לשעה 11 לפני הצהריים גם נמשכו שידורי-הטלוויזיה — שהועברו באמצעות תחנות-שידור גידות. הודיעו שבשעה 12 תיערך שביתה כללית סימלית — שתלבש צורה של שתי דקות דומייה. כל המכוניות הפעילו את הצופרים. איש לא זו ברחובות פראג רבתי. כולם עמדו דום.

כל הרוסים שאינם מדברים צ'כית נתקלו בפנים מחייכות — ובגידופים רכי-לשון. "חזירים מזהמים, הסתלקו מכאן!" אמר צעיר אחד כשהוא מחייך לעבר קצין סובייטי. הקהל מסביב הריע ופרץ בצחוק.

★ ★ ★

משרד-הממשלה ובניין הפארלמנט כותרו הרמטית. מהלון לישכתו הרשי מית של דובצ'ק הסתכל על הקהל, בהפגנתיות רבה, חייל רוסי. בשעה שבע נכנסו לראשונה טורי הכוב שים. הם הגיעו לעיר מכל עבר ותפסו את כל כיכרות-העיר. כבר בשעה שבע וחצי נשמעו, בעיקר, מכיכר ווצלאב. אותה עת התארגנה רשת-האינפורמציה העממית. צעירים חילקו הוצאות מיוחדות של עיתונים — וכן כרזים מכל הסוגים.

קבוצות סטודנטים עברו ברחובות העיר, כשבראשם דגלי הלאום הצ'כוסלובקי. על מכוניות ואופנועים הניפו כל הנהגים המכב דים את עצמם את הדגל הלאומי. אשה הרוחת עגלת-תינוקות דאגה שהדגל יקשט אף את מישכן התינוק שלה.

בשעה תשע נשמע קולו של הנשיא סבר בודה ממקלט-הרדיו. הוא קרא לאוכלוסיה לשמור על פיקחון ועל שקט, תבע ליהגור לפרובוקציה.

סבובדה אישר, שמגיעות אליו הצהרות הודהות וטולידיאריות מכל שכבות האוכלר סיהי; ושהממשלה תובעת את פיגועי הפול שים הסובייטיים מאדמת צ'כוסלובקיה.

פנים למולדת

הם פניו של סטודנט צ'כי בן 20, המפנין בכפר מאסאריק שבישראל למען חירות ארצו וטמו. לא מן הנימנע שצוטן ליהפך לגולים ולהיאבק בניכר לחרותנו. אמרו רבים מן הסטודנטים.

ערב כיבוש פראג על ידי הסובייטים היה לילה בהיר ומבושם. טיילים וסוהם מבלים הסתובבו לאורך מוז הנהר מולדאו. במסעדות ובמועדונים היתה השתתפות-שיא. אלפי תיירים פסעו בנחת ברחובות ה חשוכים, בשעות-הערב המוקדמות. ליד כיכר ווצלאב נערכו, כרגיל לאחרונה, ויכוחים פומביים סוערים. הויכוח היה ער, גלוי-לב, וביטא את תחושת-השיחרור שהשתלטה לא מכבר על בירת-צ'כוסלובקיה. הלכתי לישון, מרוצה ושבע-בילוי. בשעה שתיים לפנות בוקר שמעתי, בשנתי, את רעם המטוסים הזרים הראשונים: מטוסי-סילון המטאטאים את העיר ברעש אימים.

במרחק 50 מטר מן הבניין, ניצבו כמה משוריינים. הם היפנו את תותחיהם לעבר הרחוב הסואן. כאן לא נתנו לי לעבור. שום דבר לא עזר. נאלצתי לשוב למרכז-העיר — כשאני נוסע בחשמלית. כי הכבישים היו תפוסים טורי-צבא שגעו פנימה. אגב, נהגי-הטאנקים לא ידעו לנהוג ב שטח בנוי. הם החטיאו כימעט כל עוקמה, קרעו את הכבישים בשרשרותיהם.

★ ★ ★

ליד תחנות-הדלק הודנבו תורים ארוכים מאוד של מכוניות, שהמתינו לבניין. אבל בשעה תשע בבוקר הפסו כר

"הייתי בפראג הבוערת!"

מאת מיכאל דים -

אבל המצב החמיר והלך. כל גשרי המולדאו נתפסו על-ידי הפולשים. יותר ו יותר טאנקים חדרו לעיר. מפעם לפעם רמס אחד השיריונים מכונית מיקרת. הקהל עבר על פני השיריונים הזרים, ולא שם אליהם לב. כאילו ולא היו כלל. בשעת הערב החמירו קרבות-היירות ה מקומיים — ופחת מספר השידורים, ככל ש הרוסים מאתרים ומבודדים תחנת-שידור אחת אחרי השנייה. בשעה חמש אחרי הצהריים היה צריך להתקיים. לפי ידיעות מוקדמות, שידור-טלוויזיה. אבל אפשר היה רק לשמוע את הקול של הקריינים. על המסך לא הופיע דבר.

★ ★ ★

בבוקר הי-22 באוגוסט ניגשתי למלון אלקרן, שם גרים רבים מבין ארבעת

הוא הכחיש נמרצות את טענות הסובייטים. "לא קראנו, כדבריהם, לאומות-אחיות הסוציאליסטיות לעזרה", הטעים הנשיא. אבל יחד עם זאת הטיע הנשיא את תושבי-ארצו לשתף פעולה עם הרוסים.

★ ★ ★

שעה שתחנת-השידור העבירה את נאומו של סבובדה, התגודד קהל ליד הבניין המוקף טאנקים. ויכוחים והתנגשויות ראשונות פרצו במקום. חילות-הכיבוש זכו לקבלת-פנים לוהטת. קראו בוז לעברם, שרקו להם. צעיר אחד צרח: "אינכם אלא חזירים פאסיסטיים!" או פתחו הרוסים באש, בנסיגון לפזר

חות-הפולשים, בפעולה משולבת, את כל תחנות-הדלק של פראג. ניצבתי שוב ושוב ליד הטאנקים הרוסים, האזנתי לויכוחים הסוערים שתמיד נערכו שם. לתדהמתי, נוכחתי לדעת שרוסים רבים אינם יודעים כלל שהם נמצאים על אדמת צ'כוסלובקיה, או ששימשו חיל-כיבוש. "אמר רן לנו שאנו יוצאים לתימונים חדשים", סיפרו החיילים הסובייטיים.

פעמים אחדות ראיתי איך צ'כים נכנסים לויכוח עם צוות של טאנק, מפנים את תשומת-ליבם של החיילים לויכוח — וכך מאפשרים אותה עת לבחורים אמיצים אחרים לצייר צביר-קס על דפנות רשיריונים.

זמן קצר לאחר-מכן טיטרנו כלירכב כנדים על הכבישים של פראג. בשעה שלוש קיבלתי את צילצול הטלפון הראשון. עוד בטרם הרמתי את השפופרת, ידעתי מה קרה: הרוסים פלשו לאדמת צ'כר סלובקיה, כפי שאיימו לעשות מזה זמן-מה.

★ ★ ★

בשורת-האיוב עשתה לעצמה כנפיים במהירות-הבזק. רשת של צילצולים טלפוניים הודיעה, מפה לאוזן, על פריט הכיבוש. תחנת-השידור הרשמית של פראג הודיעה על הפלישה, תבעה מן הקהל לש מור על קרירות.

כן תבעה תחנת-השידור מן הצ'כים וה סלובאקים שויספו ללכת לעבודה כרגיל. אולם, יש להתווכח עד כמה שאפשר יותר עם חיילי הכוחות הפולשים. צריך להגיד להם שאין מקום לאלימות. שלא קיימת תג-עה קונטר-רבולוציונית.

בחמש בבוקר עליתי למכוניתי ונסעתי ל מרכז-העיר. שקט שרר עדיין בכל. רק רעם המטוסים הוסיף להעיב עלינו מגבוה. ליד כיכר-ווצלאב ובמקומות מרכזיים אחרים לא ראיתי דבר. הפולשים עדיין לא הגיעו לשם. הקהל התנהג מתוך משמעת קולקטיבית פלאית ממש.

ליד הנויות-המוון והנויות-המכולת עמדו תורים ארוכים ומסודרים. שוק שחור לא היה. כל אורח קיבל הקצבה של קילו לחם, חמש ביצים, מעט סוכר ומעט קמח. המחיר רים היו נורמאליים, "כמו בימי שלום".

★ ★ ★

ני אורח שווייצר. על כן החלטתי לגשת קודם כל לשגרירות שווייצר, הנמצאת ברחוב תראדשין, ממש ליד מעונו של נשיא צ'כוסלובקיה.

הגשרים שעל הנהר מולדאו לא תפסו. עד לטירה החולשת על הנהר תקריות. שם נתקלתי בכוחות

הכיל לשגרירות שווייצר. חסם את הכביש. מסביב לכלי-הרכב נגשות. לייטי את דרכוני דתי לו ברוסית — הוא היסט — יד השגרירות,

